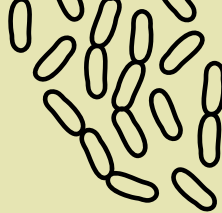

GRUŻLICA

EUROPEJSKI TYDZIEŃ SZCZEPIEŃ 2025 | 27 KWIETNIA - 3 MAJA
SZCZEPIENIA CHRONIĄ - ZAUF AJ NAUCE!

Gruźlica jest chorobą bakteryjną wywoływaną przez bakterie *Mycobacterium tuberculosis* (prątki gruźlicy). Zachorowania na gruźlicę należą do najczęściej występujących chorób zakaźnych na świecie.

Drogi zakażenia i przebieg choroby

Gruźlica jest przenoszona głównie drogą kropelkową. Znacznie rzadziej do zakażenia dochodzi drogą pokarmową m.in. poprzez spożycie skażonego mleka zakażonej krowy, a także poprzez kontakt bezpośredni z uszkodzoną skórą lub błonami śluzowymi.

Najczęstszym źródłem zakażenia są osoby chore na gruźlicę, w fazie prątkowania. Innym źródłem zakażenia są chore na gruźlicę zwierzęta np. chore krowy, które wydalają prątki m.in. z mlekiem. Okres wylegania choroby jest trudny do określenia. Bakterie po wnikięciu do organizmu zostają w większości wypadków wyeliminowane, jednakże część z nich może pozostać w stanie uśpienia

w organizmie zakażonej osoby, nie powodując objawów chorobowych. Na skutek aktywacji bakterii poprzez spadek odporności w wyniku np. niedożywienia może dojść do rozprzestrzenienia się prątków gruźlicy w całym organizmie, a następnie rozwój choroby w zajętych narządach lub tkankach. Najczęstszą postacią choroby jest gruźlica płuc.

Gruźlica wielolekooporna (MDR)

Specyficzną odmianą choroby jest gruźlica wielolekooporna (MDR), w której stwierdza się oporność drobnoustrojów na co najmniej dwa najważniejsze leki stosowane

w leczeniu skojarzonym, czyli izoniazyd i rifampicynę. Ponadto występuje też tzw. gruźlica XDR, która dodatkowo nie daje się leczyć co najmniej dwoma z pozostałych leków przeciwgruźliczych. Dlatego tak ważne jest skrupulatne przyjmowanie wszystkich zleconych przez lekarza leków we wskazanym przez niego okresie. W przeciwnym wypadku, tj. niesystematycznego lub zbyt krótkiego przyjmowania leków, leczenie nie jest skuteczne i prątki uodparniają się na nie.

Objawy

W przypadku zachorowania na gruźlicę objawy mogą być bardzo zróżnicowane. Mogą one mieć charakter ogólny (np. gorączka, osłabienie organizmu, brak apetytu, utrata masy ciała) lub miejscowy, w zależności od atakowanego narządu. Najczęstszym objawem gruźlicy płuc jest długotrwanie utrzymujący się kaszel, ponadto mogą wystąpić duszności, bóle w klatce piersiowej czy krwotoki płucne. Niecharakterystycznymi objawami gruźlicy pozapłucnej mogą natomiast być obrzęki, bolesność ruchowa, powiększenie obwodowych węzłów chłonnych, upośledzenie funkcjonowania zaatakowanych narządów.

Szczepienia

Podanie jednej dawki szczepionki BCG przeciw gruźlicy chroni dziecko przed najcięższymi postaciami gruźlicy (gruźlica rozsiana i gruźlicze zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych)

i znacznie zmniejsza ryzyko zachorowania na tę chorobę.

Szczepienie BCG jest bezpłatne i obowiązkowe do 15 roku życia. Optymalnie powinno być przyjęte w pierwszej dobie życia dziecka lub przed wypisem z oddziału noworodkowego.

Leczenie

Istniejąca szczepionka BCG ogranicza wprawdzie ciężkość przebiegu choroby, ma jednak dużo mniejsze znaczenie w ograniczeniu jej transmisji. W Polsce, zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych, obowiązkowe są szczepienia BCG wyłącznie niemowląt. Zwalczanie gruźlicy opiera się głównie na wykrywaniu osób, które mogą stanowić źródło zakażenia dla innych, i wdrożeniu leczenia z zastosowaniem długotrwałej kuracji z użyciem antybiotyków i chemioterapeutyków. Natomiast działania mające na celu eliminację zachorowań u zwierząt podejmuje się zgodnie z opracowywanymi przez sektor weterynarii programami zwalczania tej choroby.

Informacja
opracowana przez
Główny Inspektorat
Sanitarny